מחשבת יחזקאל
MACHSHEVES YECHEZKEL
TORAH OF RAV HARTMAN

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

עבודה זרה יא

עניין: עוד אחת יש ברומי

מהריי"ל חיי"א

עוד אחת יש ברומי וכו'. במאמר הזה באו לגלות ולבאר ענין כח מלכות רביעית עם ישראל. אמר כי אחת לשבעים שנה וכו', כי שבעים שנה הם חיי האדם כמו שיתבאר בסמוך ענין זה. ואמר שמביאים אדם שלם ומרכיבים אותו על אדם חגר. דע כי כאשר האדם רוכב על [אדם] אחר הרי א"א לו שיקום מפני אותו שרוכב עליו.

(שם ע"ב) אמר רב יהודה אמר שמואל עיד אחרת יש להם ברימי אחת לשבעים שנה מביאין אדם שלם ומרכיבין אותו על אדם חיגר ומלבישין אותו בלבושי של אדם הראשון ומניחין לו קרקפלי של רבי ישמעאל בראשו ילמי ליה בציאריה מתקלי ארבעה זוזי סיגא ימחפין את השיקים באינך ומברזין ויקרין לפניו סך קירי פלסתר אחיתי דינרא וייתנא דהנא חמא ידלא חמא

עשו מתדמה כאדם, אבנם יעקב הוא מתדמה כאדם שהוא אדם באמת, ועשו הוא מתדמה בלבושו ויש לו הואר של אדם, כי הלבוש הוא תארו של אדם, ואינו אדם רק שהוא תאר של אדם. ולכך קאמר שכל שבעים שנה יתהם ימי האדם, מרכיבין אדם שלם על הגוי. כי דבר זה הוא מצד, כי יעקב הוא האדם באמת אשר ימי האדם שבעים שנה, ועשו הוא מלבוש האדם וכבר התבאר בחבור גבורת ה' (פס"ז) ענין [זה], ומה שהיה צועק יעקב מורה על התסרון שיש ביעקב, ואלו היה יעקב שלם ולא היה נגנע בו הבילאך בכף ירכו ולא היה צועק, לא היה אפשר לעשו לשלוט בו לעולם. כי המלאך הזה הוא שרו של עשו, ובמדרש (ב"ר פע"ז) ויגע בכף ירכו נגע בצדיקים שעתידים לצאת ממני אלו דורו של שמד עד כאן, הרי כי מה ששלט המלאך על יעקב שנגע בכף ירכו של יעקב הוא שגרם לשלוט בו עשו.

רומי וכו' ע"ש ותמצא מבואר. והבן אלו דברים האחד שיש להם לבוש, והב' אור פנים מן רבי ישמעאל כ"ג, הג' תכשיט יקר תלוי בצואר שלהם הוא הפיזא שאין דבר חשוב יותר מן פיזא. הרביעי שהמקום שלהם חשוב ולכך קאמר שמחפין השווקים באינך.

וכאשר תבין אלו הדברים על עומקם, תדע להבין ענין אומה זאת, מה שיש להם הדרת פנים ומלבוש ותכשיט, שאלו שלשה הם מצטרפים אל האדם, ומקום חשוב הוא הרביעי שייך לאדם, כי כל אדם יש לו מקום מיוחד. וכל אלו דברים נמצאים במלכות רביעית. וכלם ענין אחד, שהם מייפים את האדם ונותנים כבוד ויופי ויקר עם חשיבות המקום שזהו ענין עשיו. ואמר שעושים זה אחת לשבעים שנה, כי שבעים שנה הם חיי האדם, ועשיו אשר הוא

ומסיימין ווי לדין כד יקום דין פי' כי בעצמן גוזרין על עצמם ווי לדין כד יקום דין, ודבר זה גוזרין על עצמם מצד הרכיבה, כי מאחר שרוכבין עליו ודבר זה מורה ממשלה גדולה אשר יש להם על ישראל, וא"כ אם עומד יעקב אשר הם רוכבין עליו, בזה נראה המעלה העליונה שיהיה ליעקב שיהיה עומד מרכיבה זאת ויהיה התגברות שלו על עשו, ובזה יהיה מאבד אותו לגמרי, ודבר זה כי יעמוד יעקב בכח קדוש שלו, וכח [זה] הוא אש ולהבה לעשיו, כדכתיב (עובדי' א') והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש, ותבין שנקרא בית עשו קש, כי כל זה מדריגות עשיו, כי גם הקש והמוץ כלם הם מלבוש לפרי וזהו ירושת עשיו (אולו לא היה).

והנה תבין שכל אלו דברים אשר יש [להם] כולם אינם אמיתות הצלחה בעצם. כי קרקפילו של רבי ישמעאל, אינו עצמי להם רק גזלו וחמסו מהם ואפשר החזרה למקומו, וגם אין זה רק לתאר עצמם בו ואין זה להם מצד עצמם, וכן המלבושים הם כבוד נראה ואינו דבר בעצם, וכל כבוד אפשר הסרה כמו שאפשר שיוסר המלבוש מן האדם. וכן מתקלי ד' זוזי פיזא הוא חשיבות נראה ואינו דבר בעצם וכל דבר שאינו עצמי יש לו הסרה, רק דבר שהוא בעצם הוא עומד ואין הסרה לו. וכן מה שמחפין השווקים באינך, הוא דבר אינו עצמי רק דבר נראה ויש לו הסרה, וכאשר יוסר אין לו חזרה לעולם. וכבר אמרנו כי ענין עשו מתדמה כאדם בלבד ואינו אדם, אבל ענין יעקב הוא הפך זה שכל ענינו בעצם, והלקיחה מהם והבטול הוא דבר מקרה. ומה שיעקב הוא חיגר מורה דבר זה, כי כל מכה וכל חלי כמו זה הוא מקרה, והעצם דומה מה שבמקרה והוא חוזר לבריותו, וכמו שהיה ליעקב

מהריי"ל נצח ישראל פטי"ז

שא"א לאבדו, ולכך מסיימין כך ווי לדין כד יקום דין שורי אין להם שתוף ביחד שתאמר כאשר יקום דין לא יהיה גובר עליו, כי הרכיבת מורה שאינם משותפין ולכך ווי לדין כד יקום דין שלא יתן לו חיות כלל. והתבאר כי עשו ירש עולם הזה לגמרי וכל המעלות שהם בעולם ראוי' לעשו, ולכך ירש בגדי אדם הראשון וקרקפילו של רבי ישמעאל, והיופי הזה אע"ג שהוא קרוב לענין אלקי אינו לגמרי אלקי, רק צלם אלקים דבר זה הוא אלקי לגמרי שהוא צלם אלקים. רק הירך שהוא בסתר ואין בו צלם אלהים שהוא דוקא בפנים הנגלה, ולכך המלאך שהוא שרו של עשו שם נגע ביעקב כדכתיב (בראשית ל"ב) ויגע בכף ירך יעקב. ועוד יש לפרש כי הירך הוא ברגל,

אפיקי ים להגריי"א חבר שבת קד.

וכל ענין העמוק הזה רמזו רז"ל הק' בצחות לשונם ובחידה נפלאה מ"ש א' לע' שנה מביאים אדם שלם וכו', שהם טוברים שאחיזתם בנצח ובזה יש להם ב' סמכין להפך השקר לאמת, ויעקב שבו תתן אמת וכו' נאחז ח"ו בסט' דשקרא קיימא דחד סמכא ע"י שנגע הנחש בעקבו ותקע כף וכו' והוא צולע על יריכו שנסחלק נצח למעלה. וז"ש שמביאים אדם שלם, עשו, ומרכיבים אותו על אדם חגר וכו' בסוד (קהלת ח ט) עת אשר שלט האדם באדם וכו', ומלבישים אותו בגדו של אדה"ר הם לבושים הנ"ל שחזר הנחש ונטל ממנו בגלותא, וכמ"ש בהושע (ב ה) פן אפשיטנה ערומה והצגתי' וכו', וכתי' על משכבי בלילות וכו' פשטתי את כותנתי וכו', וכן אמרו במס' מגילה (יב ע"ב) שהייתה ושתי מפשטת בגות ישראל ערומות וכו' וכמ"ש רבינו בפי' שם.

והם בגדי אדה"ר כתנות אור שלו שנתהפך לכתנות עור משכא דחויא, והם נח"ש ברית ונח"ש עקלתון שהם סוד ושת"י, אבל לא ידעו כי בנפשם הוא כמ"ש (קהלת ח ט) עת אשר שלט וכו' לרע לו, והם לא שלטו בפנימיות המלבושים כתנות אור רק בסוד כתנות עור זוהמא דטופרא דרגלין, והוא שליטתם בי' הרוגי מלוכה שניתנו ואתמסרו גופיהון לסט"א כמ"ש בהיכלות פ' פקודי (ד' רנד ע"ב) ת"ח נשמתא דאלין וכו' וגופא דלהון יתמסר למלכות אחרא כל חד נטל חולקי' וכו' ומהכא רזא דקרבנין וכו' וכמ"ש רבינו הגדול בפי' שם, ובנודע בסוד שעיר המשתלח, וז"ש שמלבישים על ראשו קרקיפלן של ר' ישמעאל כ"ג שהנחש מתלבש בהם בגלותא וזהו לרע להם.

עבודת עבודה לרבי שלמה קלוגר

המאמר הנ"ל כיון שמחז"ל [סנהדרין נח,ב] זכו מחיינה לג' זכו נעמה, ג"כ יש שני קיומים ג' אם עשו ישראל תשובה אז כל יומי' זמני' וכמאמר מצות לריכ"ל היום אם בקולו תשמעון [שם], ויש זמן שאף לג יעשו תשובה ומ"מ יגאלו למע"ש וזה הוי נעמה.

וזהנה מה שאמר יעקב התפלו ותגידה נא לנו את אשר יקרא אתכם באחרית הימים פירוש רק הזמן של נעמה בלא תשובה, דע"י תשובה הוי כל יומי' זמני' ולא שייך לומר באחרית הימים וכע"כ דעל נעמה קאמר כן. וזהנה בכתוב קאמר [עמוס ה,כ] הלא חשך מאוד ולא נוגה לו, וזהנה בגמ' [ברכות ז,ב] פירשו חז"ל דלא תוסיף לפול עוד רק תלבשנה קום כתולת ישראל דלא תוסיף קום מעלמה רק הקב"ה יקימנה יע"ש, והנה בחמת שניהם פירשו לשם יחמילו ישראל ויעשו תשובה ויהי' בחשבונה לג נחשבו ישראל הקמים בעלמם ומהם יהי' התעוררות הגאולה, אבל אם לא יעשו תשובה ויהי' בעצה אז התעוררות ממנו יג' אז הוא יום' המקום קומנו ולא נחנו קמין מעלמן. ועיין במדרש [איכ"ר ה,כא] השיבנו ה' שהקב"ה קומר שוב אלי ואשובה אליכם וישראל קומרים השיבנו ונשובה יע"ש. ולכך הנה בזה הזמן הגאולה שניהם שאמר עליו באחרית הימים פירשו בעצה אף שיהי' לג זכו הוא קומרים כך קירי פלסתר והם לא יעשו תשובה ולא יקומו מעלמן לג יקימם הקב"ה לעולם ומה כך קירי פלסתר, אך ו' לדין כד יקום דין אם יקומו ישראל מעלמן ויעשו תשובה ויהי' מחיינה אז הוא ולאי ו' לעשו כדי יקום דין מעלמו לג יקימנו הקב"ה ומה קומרים כך קירי פלסתר ות"ת, וגם זה נכון בפירוש המאמר בע"ה. ועיין מף נ"ח השייך לכאן עוד בפנים, גם דף כ"ה ע"ב [גמ' שלהי] מ"ש שם.

SPONSORED LZ"N
AHARON BEN YAAKOV SHALOM • LEAH BAS YITZHAK